

INTEGRERING- OG INKLUDERING
BOSETTING AV FLYKTNINGER I
KONGSVINGER
2013-2016

Fra flyktning til aktiv samfunnsborger i Kongsvinger.

“Enhver har rett til i andre land å søke og å ta imot asyl mot forfølgelse”

Art.14, Menneskerettighetserklæringen av 1948.

Planen er utarbeidet av NAV, som har ansvaret for å koordinere bosetting av flyktninger i kommunen.

Norsk flyktning- og innvandringspolitikk styres av internasjonale overenskomster, med forankring i menneskerettighetene. Planen bygger på nasjonal flyktning- og integreringspolitikk. Den er avgrenset til å gjelde flyktninger og deres familier som har mindre enn 5 års botid i kommunen, og som er bosatt i samarbeid med Inkluderings- og mangfolds direktoratet (IMDi). Innvandrere omfattes ikke av denne planen.

Retten til vern som flyktning:

Enhver som påberoper seg å være flyktning, har rett til å søke asyl og å få sin asylsøknad behandlet. Å få innvilget asyl vil si at man som flyktning får et fristed og beskyttelse mot forfølgelse. For å ha rett til asyl må utlendingen fylle vilkårene for å kunne anses som flyktning i utlendingslovens og Flyktningkonvensjonens forstand.

(Kilde: Utlendingsnemda)

Norske myndigheters mål for integrering og inkludering av flyktninger og innvandrere er at dette skal gjøres *gjennom å gi like muligheter, rettigheter og plikter til deltakelse for alle, uansett opprinnelse.*

(Kilde: St.meld. nr. 17. Asyl- og flyktningpolitikken i Norge. 2000-2001)

Bosetting av flyktninger er et samfunnsansvar. Regjeringen legger vekt på at det er et politisk mål at innvandring til Norge skal være styrt og kontrollert, slik at innvandringen bidrar til en stabil økonomisk og sosial utvikling i landet.

(Kilde: Meld. St. 9 Norsk flyktning- og migrasjons politikk i et europeisk perspektiv. 2009 – 2010)

Bosetting og integrering av flyktninger er et ansvar som berører alle virksomheter i en kommune. Arbeidet er omfattende da de som bosettes har ofte stort behov for bistand på mange områder de første årene. Lederforankring, klar ansvarsfordeling, sammen med gode samarbeidsrutiner vil være med på å bidra til å nå målene om integrering og inkludering.

Målet med denne planen er å gi en beskrivelse av de viktigste aktørene i dagens bosettings-, integrerings- og kvalifiseringsarbeid og tiltak som vil være med på målet om at flyktninger skal bli aktive samfunnsborger. Forslag til tiltak står under det temaet de tilhører i vedlegget.

Integrering forstås som: Kvalifisering, utdanning, arbeid, levekår og sosial mobilitet.

Innflytelse i demokratiske prosesser.

Deltakelse i sivilsamfunn.

Tilhørighet, respekt for forskjeller og lojalitet til felles verdier.

Resultatet langs disse dimensjonene avgjør hvor vellykket integreringen er.

Integrering er en tosidig prosess hvor innvandrere og majoritet både påvirker hverandre, og utformingen av samfunnet. (NOU 2011: 14. Bedre integrering)

Inkludering forstås som: Alle som bor i Norge skal ha like muligheter og plikter til å bidra og til å delta fellesskapet. Begrepet benyttes bredere enn integrering, som primært brukes om nybosatte flyktninger. (Difi 2011:11. Mindre skille mellom fag og politikk)

1. Verdens flyktnings situasjon, asylsøker, og flyktninger til Norge.

I 2011 er det beregnet at det er 43,7 millioner flyktninger i verden. Av disse er omlag 26,4 millioner på flukt i eget land. 16,2 millioner mennesker har flyktet over en landegrense. I følge tall fra FN har det blitt stadig flere flyktninger i verden. (Kilde: FN, Flyktningshjelpen)

Det har vært en kraftig økning i antall asylsøknader i EU-land. Norge har imidlertid mottatt færre som søker asyl. Tall fra EUs statistikk kontor, Eurostat, viser at over 301 000 personer har søkt asyl i EU i løpet av 2011. Det er en økning på 40 000 personer fra 2009.

Til Norge kom det 9 053 asylsøkere i 2011, til Sverige kom det tre ganger så mange.

Antallet som kommer til Norge, har gått kraftig ned, fra toppåret 2009 hvor det kom over 17.000. Av de som i 2011 søkte asyl i Norge var det 50-52 % som fikk innvilget opphold. (Kilde: SSB)

Bosettingsbehovet fastslås årlig av Nasjonalt utvalg for mottak og bosetting. Utvalget anser at det vil være behov for kommunale bosettingsplasser på samme nivå som 2012 også for 2013 -14. Selv om antallet asylsøkere i Norge har gått ned, er antallet som får opphold omtrent på samme nivå som tidligere.

1.2 Bosetting i Kongsvinger

Kongsvinger er en flerkulturell by på lik linje med andre byer i Norge. Det bor ca. 1700 personer med innvandrerbakgrunn her. Dette utgjør nesten 10 % av befolkningen, 6,5 % kommer fra ikke-vestlige land. I offentlig statistikk er innvandrere definert som personer som er født i utlandet av to utenlandskfødte foreldre og som på et tidspunkt har innvandret til Norge. (Kilde SSB)

Kommunen har lang tradisjon for bosetting av flyktninger. På slutten av 70 tallet ble de første bosatt. Antallet personer som er bosatt har variert mellom 18 - 25 personer i året. Familiegjenforeninger kommer i tillegg. Et par år på 90 tallet ble det bosatt ca. 60 pr. år, i forbindelse med krisen på Balkan. Familiegjenforeninger telles ikke i tallene fra IMDi. I 2012 har kommunen vedtak på inntil 25 inkludert familiegjenforeninger.

I kommunestyrevedtak 158/11, 08.12.11 om opprettelse av flerkulturelt råd i kommunen står det " *Kongsvinger kommune er erklært antirasistisk sone, som skal ivareta det flerkulturelle samfunnet, og legge til rette for etnisk likestilling. Kommunen skal som et uttrykk for sin solidariske holdning, ha som mål å ta imot flyktninger hvert år.*"

1.2 Hvem bosettes?

Flyktninger er ingen enhetlig gruppe, de kommer fra ulike land, har ulik etnisk opprinnelse, kultur, erfaringer og utdanning.

Det er enslige og familier, analfabeter og personer med universitetsutdanning, friske og noen med nedsatt funksjonsevne. De har kommet fra flere land som Afghanistan, Irak, Somalia, Eritrea, Libya og statsløse. Noen har kommet fra mottak i Norge, andre har kommet fra opphold som flyktninger i eget eller 3.dje land.

Felles for dem er at de er innvilget opphold i Norge av utlendingsmyndighetene og har et ønske om å skape et nytt liv for seg og sine i Norge.

2. Mål og strategier for Kongsvinger.

Flyktninger som bosettes i Kongsvinger, skal så raskt som mulig og innen 5 år bli økonomisk selvstendige og være aktive deltakere i lokalsamfunnet.

Den som bosettes i Kongsvinger skal nå sine mål gjennom god og rask språkopplæring, kvalifiseringstiltak, språktrenings- og arbeidspraksisplasser i offentlig og privat virksomhet. Deltakelse i fritidsaktiviteter og sosiale sammenhenger skal gi muligheter til inkludering.

Barn og ungdom skal ha trygge og gode oppvekstvilkår, som gir muligheter for vekst og læring. Dette skal sikres gjennom skole, barnehage, skolefritidsordning og fritidsaktiviteter.

Opplæring i norsk- og samfunnskunnskap, ulike kvalifiserende tiltak sammen med tett oppfølging vil bidra til at flyktninger som bosettes kan bli aktive deltakere i det norske samfunnet.

«Innvandringen til norske distriktskommuner påvirkes av politikken for bosetting av flyktninger og av økonomiske konjunkturer og arbeidsmuligheter. Til sammen legger disse forholdene viktige føringer for innvandreres bosetting i distriktene. Innvandreres bolyst i Distrikts-Norge påvirkes dessuten av hva slags holdninger og praksiser til innvandring og integrering som dominerer lokalt.»
(NBIR – rapport 2012:5 . Derfor blir vi her.)

Grunnelementer i kommunalt bosettings- og integreringsarbeid er langsiktighet, gode planer, stabil og forutsigbar økonomi. Dette sammen med hensiktsmessig organisering og forpliktende samarbeid mellom alle aktuelle aktører, er med på å form en god integrering og inkludering.

«Å være norsk handler ikke om å være kristen, hvit, gå med bunad eller spise pølser. Det handler om frihet, og det handler om å være glad i Norge. På sin egen måte.» Kilde: Kaja Storvik i Dagsavisen 18. mai 2011

3. Organisering av arbeidet med flyktninger.

3.1 Overordnet ansvar.

Kommunestyret har det overordnede ansvaret for det flyktning politiske arbeidet i kommunen jfr. Kommuneloven.

3.2. Koordinering og samarbeid.

Ved opprettelsen av NAV i 2009, ble koordineringen av inkluderings- og integreringsarbeidet for flyktninger lagt dit. Det er i dag et flyktningsteam i NAV, som har ansvaret for koordineringen de første årene etter bosetting.

Dette er ikke et arbeid som tilligger NAV alene, det krever involvering fra enheter i kommunen, lokalsamfunnet med frivillige organisasjoner og kommunens innbyggere.

Bosetting av flyktninger er så mye mer enn å skaffe en bolig. For å få til god integrering og inkludering er det viktig at de som bosettes, så raskt som mulig får et funksjonelt språk. Det er gjennom kommunikasjon og samhandling med andre at samfunnets normer, regler, plikter og rettigheter læres.

Grunnleggende opplæring, tett oppfølging, samarbeid og arbeids- og ansvarsfordeling er derfor nøkler til god bosetting og inkludering, sammen med gode økonomiske rammer for arbeidet.

3.3 Bosetting felles ansvar.

Bosetting av flyktninger er et felles ansvar for kommunen, og det er nødvendig med lederforankring.

I henhold til flyktning plan for 2009-2012 pkt. 2.1 ble det opprettet et tverrenhetlig samarbeidsorgan. Dette har ikke fungert etter hensikten. Det er imidlertid viktig å ivareta tverrfaglighet, helhetstenkning og ansvarliggjøring i bosetting og inkluderingsarbeidet.

Tiltak: Lederforankring:

Det opprettes integreringsnettverk bestående av rådmann, kommunalsjefene for oppvekst og samfunn, politisk representant, leder ved NAV og fagkoordinator.

Integreringsnettverket møtes en gang i året for å ta opp bosettingsstrategien, ivareta helhetstenkningen i arbeidet. Møtetidspunkt i forkant av kommunebudsjettet.

Tiltak: *Felles ansvar:*

Det opprettes en tverrfaglig bosettingsgruppe, bestående av fagpersoner fra helse, skole, barnehage, som møtes minst to ganger i året for å ta opp temaer som relevante for arbeidet.

Tiltak: *Felles åpen dag.*

En gang i året arrangeres en åpen en temadag, hvor aktuelle flyktning faglige temaer er i sentrum. Gjerne i samarbeid med de andre kommunene i regionen.

4. Bolig.

«Det eneste som gjør et sted mer attraktivt for meg enn et annet, er hvor mye hjerte jeg finner der». ([Jane Welsh Carlyle](#))

Den største utfordringen for et planmessig og godt bosettingsarbeidet i dag er tilgangen på boliger. Kongsvinger har tradisjon for å bruke kommunale boliger gjennom Boligstiftelsen. Kommunale boliger holder en enkel standard. Boligstiftelsen har ansvaret for vedlikeholdet i boligene og oppfølgingen av dette. De bosatte kan selv stå som leietagere, på lik linje med andre leietakere i kommunale boliger. I borettslag gjelder klare og felles regler for ro og orden, søppel, parkering osv. Dette er en fin måte å lære normer for samhandling i et nytt land. Der kan være lettere å bli inkludert, det er nødvendig å samhandle med f.eks. naboer eller andre beboere i nærområdet.

I dag er bosetting av flyktninger blitt et boligspørsmål. Tilgangen på boliger og tildeling er derfor et spørsmål om å prioritere mellom bosetting eller andre vanskeligstilte. Det private utleiemarkedet i kommunen er begrenset og utleierye er skeptiske til å leie ut til personer de ikke kan møte på forhånd.

Noen av de som bosettes er over 60 år ved bosetting, det ytes et ekstra eldre tilskudd fra IMDi. Dette er personer som vil ha rett alderspensjon ved fylte 67 år. Målet med kommunal bolig er at den skal være midlertidig. Disse har imidlertid ingen mulighet for å kjøpe egen bolig og leiemarkedet er sjelden en mulighet. Det bør vurderes økonomiske tiltak slik at de ikke blir boende i kommunal bolig over lang tid.

Tiltak: *Bolig.*

Prioritere boliger til bosetting, i tråd med bosettingsvedtaket

Tiltak: *Kjøp av bolig.*

Utrere mulighetene for å bidra økonomisk til at personer som bosettes etter fylte 60 år, kan kjøpe leilighet. Bruk av økonomiske virkemidler fra husbanken og øremerke engangstilskuddet til eldre fra IMDi eventuelt integreringstilskuddet bør

utredes.

5. Helsetjenester.

5.1 Kommunens ansvar.

Kommunen skal etter § 1 – 1 i kommunehelseloven sørge for nødvendig helsetjenester til alle som bor eller midlertidig oppholder seg i kommunen.

«En del av helsen, er viljen til å bli frisk.» (Gammelt ordtak)

5.2 Smittevern.

Smittevernet skal sørge for at alle som bor eller midlertidig oppholder seg i kommunen i forbindelse med smittsom sykdom er sikret nødvendige forebyggende tiltak, undersøkelsesmuligheter, behandling og pleie utenfor institusjon, eller i sykehjem eller annen kommunal helseinstitusjon. Helsekontoret tilbyr tjenester som vaksinasjon, tuberkulosekontroll og helseundersøkelser til nyankomne flyktninger, asylsøkere og innvandrere.

De som bosettes fra mottak har gjennomgått de nødvendige helseundersøkelsene før bosetting i kommunen. Overføringsflyktninger og familiegjenforente skal ha nødvendig undersøkelse så raskt som mulig etter at de har kommet til landet.

5.3 Helsestasjon.

Helsestasjonen er en ressurs i det forebyggende og helsefremmende arbeidet for barn og familier. De følger opp barns utvikling, følger barn gjennom regelmessig helse undersøkelse og vaksinasjonsprogram fastsatt av norske myndigheter. Helsestasjonen er viktig i tidlig identifisering av barn og familier med særlige behov.

Det er særlige utfordringer å kommunisere med personer som er avhengig av tolk. Kulturelle forskjeller kan gjøre kontakten og kommunikasjonen særlig utfordrende. Mange, både barn og voksne, kan bære på traumatiske opplevelser fra hjemlandet, som krever særlig oppmerksomhet.

Arbeidet med flyktninger gir noen andre utfordringer enn arbeidet med norske barn og foreldre. Det er i dag et svært godt samarbeid med helsestasjonene som har personale som har erfaring med disse utfordringene.

5.4 Fastlege, skolehelsetjenesten og Ungehelse.

Alle som er registrert bosatt i en norsk kommune gjennom folkeregisteret har rett til å stå på liste til fastlege. Bosatte flyktninger får derfor på lik linje andre som flytter til kommunen tilgang til fastlege.

Helsetjenesten på skolene har som mål å fremme barn og unges fysiske, psykiske og sosiale helse. *Ungehelse* er ungdommens helsestasjon og er et tilbud til ungdom mellom 13 og 20 år.

5.5 Psykisk helse.

Enhet for psykisk helse og rus omsorg gir tilbud om oppfølging og behandling. Dette er en tjeneste som i liten grad er brukt av nybosatte flyktninger. Selv om mange bærer på minner om krig og andre traumatiske opplevelse, er dette vanskelige å snakke om. Veien til å ta i mot hjelp er ofte lang av mange grunner, både språk, kultur, kunnskap. Psykiske problemer er i mange kulturer tabubelagt og skal ikke snakkes om. Dette er problemer som i større eller mindre grad kan være hemmende både for innlæring av et nytt språk og integrering og inkludering i et nytt samfunn.

Tiltak: Kartlegging.

Sammen med enhet for psykisk helse og rusomsorg, få til en bedre kartlegging av den enkeltes psykiske helse, ved frikjøp av ressurs fra enheten.

Tiltak: Behandling.

Sammen med enhet for psykisk helse og rus omsorg, se på muligheten for å bruk dette tilbudet for kartlegging og behandling av psykiske problemer (lavterskel i kommune.)

6. Barnevern.

Barnevernets hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, samt å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstkår. Barnevernet har som formål å arbeide til barnets beste.

Dette er en tjeneste som er viktig også for de barn og deres familier som bosettes.

Bekymringer kan bli bortforklart med kulturelle forskjeller eller språkproblemer, noe som kan føre til at barn og unge ikke får den hjelp de trenger. Taushetsplikt kan være en utfordring i samarbeidet om personer. På skolene er det fagteam, som gjør det mulig å ta opp saker eller problemstillinger anonymt.

Tiltak: Samarbeidsforum.

Sammen med barn- og ungeenheten opprette et samarbeidsforum lik fagteam.

7. Kultur og fritid.

Kongsvinger har et spekter av tilbud av ulike kulturtilbud som f.eks kino, bibliotek, scene U, konserter, teater og bibliotek. Det finnes et mangfold av lag, foreninger og organisasjoner som kan være av interesse for flyktninger.

Ved bosetting informeres det om ulike tilbud, både til barn og voksne. Det gis tilbud til den enkelte om hjelp til å komme i kontakt med den organisasjonen, laget eller aktivitets tilbudet. Språk er ofte en hindring og kan vanskeliggjøre kommunikasjonen, og viljen til å fortsette. Fritidstilbud og aktiviteter koster ofte en del penger, (Forebygging og bekjempelse av barnefattigdom.)

Bosatte har svak økonomi og midlene strekker ofte ikke til. Deltakere på introduksjonsprogrammet har muligheter til å søke om økonomisk støtte til dekning av noen utgifter til f.eks. fritidsaktiviteter for seg og sine barn.

Tiltak: Informasjon.

Sammen med kultur og fritid, gjøre informasjonen om tilbudene mer tilgjengelig for nybosatte.

Tiltak: Fritidskontakt.

Fritidskontakt for de som nylig har blitt bosatt, som kan være en brobygger i kontakt med fritids/kulturtilbudene.

8. Barnehage, skole og skolefritidsordning.

«Utdannelse er ikke et privilegium, men en menneskerett.» (Confucius)

8.1 Barnehage.

Barnehagen skal i samarbeid og i forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danne grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen er den viktigste arena for språklæring, trening av sosiale ferdigheter og gir muligheter for både lek og læring. Samarbeid hjem og barnehage er derfor viktig.

Det er i dag et godt samarbeid med barnehagene. Det er imidlertid en stor utfordring for barnehagene å ta imot barn og foreldre som ikke kan noe norsk. Det er viktig å styrke barnehagens muligheter for å gi en god start for både barn og forelder.

Tiltak: Midler til ekstra innsats.

Hvert barn får med seg en "sekk" som inneholder noen midler, som kan disponeres til for eksempel. ekstra tolkebruk, ekstra assistent en periode o.l

Tiltak: Foreldrekontakt.

Tettere kontakt med foreldre i oppstarten for å sikre foreldre hjem kontakten. Jevnlig og tett informasjon til foreldre på et språk de forstår.

Tiltak: Kartlegging.

Kartlegge barnet innen det første året, i forhold til språkutvikling, funksjonshemning og adferd, som kan kreve ekstra innsats.

8.2 Skole.

I skolen er målsetting for fremmedspråklige elever, at de skal få en språkopplæring som gjør at språket bli et reelt verktøy i skole og samfunn. For innlæring av norsk er det viktig at elevene også får opplæring på sitt eget morsmål, parallelt med at de får opplæring i norsk.

Ved Vennersberg skole, er det en innføringsklasse som tar imot elever som ikke kan norsk. Skolehverdagen blir tilrettelagt, slik at elevene har noe undervisning på Vennersberg, men også følge "sin" klasse på den skolen de tilhører.

Foreldrene er skolens viktigste samarbeidspartner, det er derfor viktig at foreldrene gis muligheter for kontakt med skolen. Foreldre oppfordres til å møte på foreldremøter men før foreldrene har lært godt norsk, er informasjonen som gis på og i skolen vanskelig tilgjengelig. I dag er det vanlig å få informasjonen fra skolen gjennom elektroniske media. Personer uten norskkunnskaper kan ikke nyttiggjøre seg denne informasjonen.

God utdanning er et av de viktigste elementene for en vellykket inkludering og integrering i det norske samfunnet. De fleste barn og unge i barne- og ungdomsskolen får bistand fra hjemmet til lekselesing, barn av flyktninger og innvandrere har sjelden denne muligheten. Mange kommer til Norge med liten eller ingen skolebakgrunn. Behov tilrettelagt undervisning og leksehjelp er derfor stort på alle klassetrinn både i grunnskolen og i videregående skole.

Tiltak: Midler til ekstra innsats.

Hvert barn får med seg en "sekk" som inneholder noen midler, som kan disponeres til for eksempel ekstra tolkebruk, ekstra assistent en periode o.l.

Tiltak: Foreldrekontakt.

Tettere kontakt med foreldre i oppstarten for å sikre foreldre hjem kontakten. Jevnlige og tett informasjon til foreldre på et språk de forstår.

Tiltak: Kartlegging.

Kartlegge barnet innen det første året, i forhold til språkutvikling, funksjonshemning og adferd, som kan kreve ekstra innsats.

Tiltak: Leksehjelp.

Kartlegge behovet og se på mulige løsninger i forhold for eksempel leksehjelp i mellomtrinnet, ungdomsskole /v.g. skole. Leksehjelp til deltakere på norsk med samfunnskunnskap og på grunnskole for voksne.

8.3 Skolefritidsordningen.

Skolefritidsordning er et frivillig omsorgs- og fritidstilbud for barn i 1.-4. klassetrinn i grunnskolen, som har behov for opphold ved skolen utover ordinær undervisningstid.

Barn i familier hvor foresatte deltar i heldagsprogrammet, og som har rett på og har behov for det, får tilbud om plass.

9.Tolk.

«Hvis du snakker til en mann på et språk han forstår, når du hodet hans. Snakker du til ham på hans eget språk, når du hjertet.» ([Nelson Mandela](#))

Det er et overordnet mål at offentlige instanser skal tilby tilpassede tjenester til et mangfold av brukere. Bruk av tolk er derfor i mange situasjoner helt nødvendig for at minoritetsspråklige skal få helt nødvendig informasjon, og få tilsvarende nytte av offentlige tjenester som befolkningen ellers.

Utgiftene til tolk dekkes av integreringstilskuddet for de som bosettes. Det kan se ut til at rutine for bestilling, hvem som er innenfor målgruppen for introduksjonstilskuddet, råd og veiledning om tolk, og tolkebestilling er lite kjent.

Tiltak: Tolk

Utarbeide informasjon bestilling av tolk, rettigheter til tolk, osv.

10. Introduksjonsprogram.

10.1 Introduksjonsloven.

I Ot.prp. nr. 28 (2002-2003) Om lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere står det bl.a. «*Det som kjennetegner nyankomnes situasjon i dag, er den relativt lange dødtiden etter bosettingen i kommunen. Få kommer raskt i arbeid, og ofte mangler det en kontinuerlig, planmessig, målrettet og samordnet innsats med henblikk på å gi nyankomne innvandrere en grunnleggende innføring i norsk språk og samfunnsliv. Denne situasjonen forsterkes av at sosialhjelp framstår som den eneste hovedinntektskilde for nyankomne innvandrere. Dette fører til et uønsket løp for mange nyankomne innvandrere. Nyankomnes sosialisering konsentrerer seg i for stor grad om å argumenter ut fra behov i forhold til sosialhjelpen. Over lang tid kan dette resultere i vedvarende avhengighet av det offentlige hjelpeapparat og følgelig en passiv tilværelse for den enkelte. Dette virker i sin tur stigmatiserende for gruppen i samfunnet og hemmer en aktiv samfunnsdeltakelse fra deres side.*

Regjeringen mener at det naturlige utgangspunkt er at det først og fremst er de nyankomne innvandrerne selv som har ansvaret for å delta aktivt i samfunnet. Samfunnet må på sin side legge forholdene til rette på en hensiktsmessig måte for at dette faktisk blir mulig».

Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere
(introduksjonsloven) 2003-07.04 nr. 80 med rundskriv Q-20/2012.

«Formålet med lovforslaget er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet. Hensikten er videre å gi kommunene en bedre rettslig ramme i sitt integreringsarbeid overfor nyankomne innvandrere».

10.2 Introduksjonsprogrammet.

«Gi en mann en fisk og han vil spise hele dagen. Lær ham å fiske og han vil alltid kunne spise.» (kinesisk ordtak)

Rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram gjelder for nyankommet utlendinger mellom 18 og 55 år som har behov for grunnleggende kvalifisering. Hovedregelen er at denne rett og plikten til deltakelse i introduksjonsprogram, bare gjelder for personer som er bosatt i kommunen i henhold til særskilt avtale

mellom utlendingsmyndighetene og kommunen.

Programmet skal være helårlig og på fulltid og kan vare i inntil to år. Det skal utarbeides en individuell plan med bakgrunn i opplæringsbehov. Deltaker har krav på introduksjonsstønad.

Programmet skal minst inneholde

- Norskopplæring
- Samfunnskunnskap
- Tiltak som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til yrkeslivet.

Det skal i samarbeid med den enkelte utarbeides en individuell kvalifiserings plan for deltakelse. Planen skal utformes på bakgrunn av en kartlegging av vedkommendes opplæringsbehov og av hvilke tiltak vedkommende kan nyttiggjøre seg. Det skal lages en opplæringsplan i henhold til lov om voksenopplæring. Oppfølgingen av deltaker og program ligger til NAV, hvor en veileder koordinerer programmet og følger opp deltaker og familien.

Skal programmet lykkes, er det avgjørende at det er god kvalitet på både norskopplæring og på de tiltak som legges inn i programmet. Et program må bestå av flere elementer. Norskundervisning er i seg selv ikke nok til å lære norsk eller forstå det norske samfunnet. Det er avgjørende at det praktiseres i kontakt med andre. Regler og normer i det norske samfunnet læres i samhandling.

Et program skal være på 37 ½ time pr. uke og helårlig. Deltakerne skal ha 5 ukers ferie. Det er i loven laget fraværs og permisjonsreglement, som er tilnærmet lik vanlige regler i arbeidslivet.

Det ansees ikke hensiktsmessig med bare skoleundervisning. I loven er det derfor lagt vekt på at programmet skal inneholde arbeidsforberedende tiltak. Tiltak som er sentralt er språkpraksis og arbeidspraksis.

Tiltak: Språkpraksis.

En tverrfaglig gruppe som ser på mulighetene for opprettelse av språkpraksisplasser. Det gis mandat til å se på alternativet former for språkpraksis.

11. Norsk med samfunnskunnskap, inngangen til norske samfunn.

«Menneskets beherskelse av språket er det viktigste. Ved siden av kysset, er dette den mest spennende form for kommunikasjon». ([Oren Arnold](#))

Kommunen har ansvar for norskopplæringen og introduksjonsprogrammet. Jfr. opplæringslova og introduksjonsloven.

11.1 Glåmdal interkommunale voksenopplæring (GIV)

GIV er leverandør av norskopplæring med samfunnskunnskap. Fra 01.01.2012 er det pliktig til å gjennomføre 550 timer norsk og 50 timer samfunnskunnskap for å kunne søke om permanent opphold. Retten til gratis opplæringen gjelder for 3000 timer, som må gjennomføres innen 5 år.

Introduksjonsprogrammet ble obligatorisk for alle kommuner fra 2004. I forkant av innføringen ble det avtalt en arbeidsfordeling mellom kommunene og GIV. Med bakgrunn i de endringer som er skjedd bl.a i forhold til ny læreplan, opprettelse av grunnskoletilbud, rapportering, krav til kvalitet, interkontroll og tilsyn, må det inngås avtaler som sikrer at nye krav blir oppfylt.

Programmet følger ikke skoleruta, det vil si at det skal være undervisning/tiltak i skolens høst og vinterferie og deler av sommerferien.

Fra høsten 2012 er det tilbud om grunnskole for voksne i henhold til opplæringslova. Grunnskole kan tas inn i introduksjonsprogrammet. Andre eksempler på tiltak som kan inngå i programmet foruten språk- eller arbeidspraksis kan være kurs gjennom NAV, hospitering på arbeid eller skole.

*Tiltak: Avtale om levering av norsk med samfunnskunnskap
Avtale med kravspesifikasjon på omfang og leveranse i h.h. til lovverket.*

*Tiltak: Arbeidsforberedende tiltak.
For å oppfylle introduksjonslovens intensjon skal programmet inneholde arbeidsforberedende tiltak. Inngå avtale om leveranse med kravspesifikasjon.*

*Tiltak: Avtale om grunnskole.
Avtale med kravspesifikasjon på omfang og leveranse i h.h. til lovverket.*

*Tiltak: Heldagstilbud til analfabeter og nyankomne.
Sammen med GIV må det ses på muligheter for å fylle et heldagstilbud, da det er utfordrende å fylle en hel dag med meningsfylt innhold for disse gruppene.*

11.2 Foreldreveiledningskurs.

Det ble i 2011 gjort et prøveprosjekt med "foreldreveiledning", et samarbeidsprosjekt mellom Kongsvinger statlige mottak og NAV.

Gjennom informasjon på sitt eget språk fikk bosatte og mottaksbeboere informasjon om temaer som barnevern, kosthold og hygiene, barneoppdragelse, psykisk helse. Informasjonen ble i hovedsak gitt av fagpersoner fra ulike enheter i kommunen. Prøveprosjektet var så vellykket at det er gjennomført kurs for 4 språkgrupper.

Mottaket er besluttet nedlagt, men uansett kommer det til å gjennomføres slike kurs, da tilbakemeldingen både fra fagpersonene og ikke minst deltakerne, var overveldende positive.

Med den gode erfaringen, er det et ønske om å kartlegge mulighetene for å bruke samme modell for annen type informasjon. Dette kan være for eksempel plikter og rettigheter i arbeidslivet, hvordan det er å være ung mellom to kulturer. Slike kurs kan legges inn i programmet.

Tiltak: Forelderveiledningskurs.
Gjennomføre foreldreveiledningskurs når det er tilstrekkelig antall av en språkgruppe.

Tiltak: Andre kurs.
Kartlegge mulighetene for andre typer minikurs med temaer og fagpersoner fra kommunen eller andre instanser.

12. Brukermedvirkning.

I introduksjonsprogrammet lages det en kvalifiseringsplan i samarbeid med deltaker. Der det legges stor vekt på å ansvarliggjøre deltaker for egen framtid.

I skoler og på arbeidsplasser er det vanlig å ha tillitsvalgt, medbestemmelse er viktig å lære og praktisere. Gjennom en tillitsvalgt ordning på norskopplæringen kan deltakerne få prøve seg på medbestemmelse.

Tiltak: «Tillitsvalgt»

Ta initiativ overfor GIV for å få til en «tillitsvalgt» ordning for deltakere på introduksjonsprogrammet.

13. Frivilligsentralen.

«Å hjelpe en venn i nød er lett, men å gi ham av din tid passer ikke alltid like godt».

[\(Charlie Chaplin\)](#)

Frivilligsentralens tilbud blir i for liten grad benyttet av nybosatte. Om årsaken er at tilbudene er for lite tilpasset gruppen, eller om tilbudene er for vanskelig tilgjengelige på grunn av f.eks manglende språk er viktig å finne ut av.

Tiltak: Frivilligsentralen.

Sammen med frivilligsentralen, se på muligheten for ar de nybosatte kan nytte de tilbudene de har i dag. Se på om det nødvendig med tilrettelegging eller om det er nye tilbud som kan være aktuelle herunder for eksempel flyktning guid.

14. Økonomi

Bosetting av flyktninger utløser økonomisk ressurser.

«Ríkt er det menneske som har en dollar mer enn det han kan bruke.»

[Bernard Baruch](#)

Integreringstilskuddet skal bidra til at kommunene gjennomfører et planmessig og aktivt bosettings- og integreringsarbeid, med sikte på at de bosatte skal komme i jobb og greie seg selv. Tilskuddet skal dekke kommunenes gjennomsnittlige utgifter ved bosetting og integrering i bosettingsåret og de fire neste årene. Stortinget har fastsatt følgende satser for integreringstilskudd i 2012:

Integreringstilskudd	Sats
Bosatt voksen	kr. 598 000 fordelt over 5 år
Skoletilskudd, grunnskole	kr. 11 000
Barnehagetilskudd	kr. 21 800, engangstilskudd.

Eldretilskudd	kr. 143 000, engangstilskudd.
Særskilt tilskudd enslige mindreårige*	kr. 126 840

*Gjelder person som har fått positivt vedtak om opphold i Norge før fylte 18 år. Kommunen mottar slikt ekstra tilskudd til personen fyller 20år.

Personer med kjente funksjonshemminger

Tilskudd 1: kr. 160 000, engangstilskudd – øremerket.

Tilskudd 2: Inntil kr. 800 000 i inntil 5 år – øremerket.

Tilskudd til norsk med samfunnskunnskap gis i 3 år, med til sammen kr. 115 100,-

Tiltak: Reservere tilskudd.

Avsette midlene for eldretilskudd og særskilt tilskudd til enslige mindreårige til tiltak for denne gruppen, ubrukte midler overføres til neste budsjettår.

15. Innvandrere

Norge er et flerkulturelt samfunn, hvor mer enn en halv million mennesker har en eller begge foreldre født utenfor Norge. I Kongsvinger viser tall fra SSB at det bor ca. 10% av utenlandsk opprinnelse, hvorav 6,5% er ikke vestlige. Dette gjenspeiler seg i liten grad i de offentlige plan dokumentene for kommunen.

Innvandrere ligger utenfor målgruppen for planen, det er imidlertid viktig å peke på at

SSB i sine leveårsundersøkelser om innvandrerbefolkningen, viser at de skårer i gjennomsnitt lavere enn majoritetsbefolkningen på leveårsindikatorene.

Kongsvinger kommune har store utfordringer når det gjelder innbyggernes levekår, da arbeidsledigheten er høyere enn fylket og landet, lavere utdanningsnivå enn gjennomsnitt, stor andel på uførestønad. I «Forebygging og bekjempelse av barnefattigdom» (Kongsvinger kommune 2012-2015) vises det til at kommunen er en av de kommunene med høyest andel fattige barn.

Hvem som flytter hit og hvorfor er det liten oversikt over. Noen flytter kanskje hit på grunn av jobb, noen kommer på familiegjenforening med ektefelle, norsk eller med innvandrere. Noen kommer fordi de har familie eller venner som allerede bor her.

Gjennom introduksjonslovens bestemmelser er mange sikret rett til norskopplæring de første fem årene i Norge. Det er imidlertid ikke noe system i kommunen som fanger opp denne gruppen for informasjon, råd og veiledning.

En gruppe som det pekes på i SSB rapporter og fra IMDi, er personer som har bodd i Norge i mange år, men som på grunn av dårlig språk faller utenfor arbeidsmarkedet. Selv om det ikke er i planens målgruppe foreslås tiltak.

Tiltak: Innvandrere.

Det lages integrerings- og inkluderingsplan for kommunen som omfatter alle innbyggere med innvandrerbakgrunn.

16. Statlige og kommunale rammer.

16.1 Statlig.

Kommunenes forvaltning av flyktningpolitikken er underlagt statlige styringsdokumenter. De viktigste er:

- St.meld. nr. 49 (2003-2004) Mangfold gjennom inkludering og deltakelse. Ansvar og frihet
- St. meld 1 statsbudsjettet, de økonomiske rammene.
- St.meld. 17 (2000-2001) Asyl- og flyktningpolitikken i Norge
- Rundskriv Q-20/2012 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)
- St.meld nr. 49 (2003-2004) Mangfold gjennom inkludering og deltakelse.
- Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsforvaltningsloven av 16. jun 2006 .
- Lov 19. juni 2009 nr. 95 om voksenopplæring (voksenopplæringsloven)
- Handlingsplan for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen – styrket innsats 2008. Mål for inkludering

16.2 Kommunen.

Kommune har et planverks om må sees i sammenheng med denne planen, og som er med på å sette rammene for flyktningarbeidet.

- Kommuneplanen 2010-2014
- Økonomiplan

Kommunen har planer som direkte eller indirekte setter rammer for arbeidet.

- Kommune delplan for oppvekst 2010 – 2021
- Kulturmeldinga 2009- 2013 (-2021)
- Forebygging og bekjempelse av barnefattigdom, Kongsvinger kommune 2012 -2015

Plan under arbeid:

Boligsosial handlingsplan.

Kilde:

- Difi rapport 2011:11 Direktoratet for forvaltning og IKT.
- Mål for inkludering av innvandrerbefolkningen, en gjennomgang av ordningen.
- St.meld. nr. 49 (2003-2004) Mangfold gjennom inkludering og deltakelse. Ansvar og frihet
- St. meld 1 statsbudsjettet, de økonomiske rammene.
- St.meld. 17 (2000-2001) Asyl- og flyktningpolitikken i Norge
- Rundskriv Q-20/2012 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)
- St.meld nr. 49 (2003-2004) Mangfold gjennom inkludering og deltakelse.
- Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsforvaltningsloven av 16. jun 2006 .
- Lov 19. juni 2009 nr. 95 om voksenopplæring (voksenopplæringsloven)
- Handlingsplan for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen – styrket innsats 2008. Mål for inkludering
- Forebygging og bekjempelse av barnefattigdom, Kongsvinger kommune 2012 -2015
- www.ssb.no
- www.imdi.no
- www.flyktninghjelpen.no
- www.udi.no